

ФОРМИ КООПЕРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ЇХ РОЛЬ В ЕФЕКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ ВЕЛИКИХ І МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний етап розвитку ринкової економіки в Україні потребує пошуку нових підходів щодо забезпечення ефективності діяльності об'єднань підприємств, формування нових механізмів інтеграції одним із шляхів вирішення цих завдань є застосування нових форм кооперації малих підприємств з великими компаніями.

В умовах ринкової економіки значення коопераційних зв'язків зростає. Кооперація визначається як форма організації виробничих зв'язків між групою підприємств, що спільно виготовляють продукцію, зберігаючи при цьому самостійність. Кооперація та спеціалізація сприяють раціональному використанню виробничого потенціалу підвищенню економічної ефективності. Основним поштовхом до зростання інтенсивності взаємодії малого і великого бізнесу став процес реструктуризації багатьох великих підприємств. Коопераційні зв'язки великих і малих підприємств можуть виникнути в таких формах як: інтрапартнерство, інкубаторство, сателітна форма. На основі узагальнення світового досвіду та практики до основних принципів кооперації віднесено: наукову та економічну обґрунтованість; добровільність об'єднання та господарську самостійність; економічну ефективність та конкурентоспроможність; взаємодопомогу, солідарність і рівень прав сторін. Збалансована виробнича структура економіки передбачає наявність раціональної продукції в розвитку малих та великих підприємств.

Наявність системи коопераційних зв'язків малих підприємств з великим бізнесом стають невід'ємною частиною виробничої структури великих кооперацій.

Стійка взаємодія малих підприємств з іншими виробничими структурами утворює економічний симбіоз – союз малого і великого підприємств (бізнес партнерів), який взаємовигідний для обох сторін завдяки ефекту синергії. Результатом економічного симбіозу стало утворення різних форм кооперації, а саме: субпідряд, франчайзинг, лізинг, венчурне фінансування.

Субпідряд є різновидом ділового партнерства між головною компанією та малими підприємствами, які працюють на основі подетальної, та технологічної спеціалізації. Розрізняють комерційний субпідряд, коли велике підприємство заключає угоду на виробництво готового виробу без власної участі в його виробництві, та субпідряд виробничий коли мале підприємство приймає участь в окремих стадіях технологічного процесу.

Франчайзинг розглядається як взаємодія великого і малого підприємства на засадах кооперації матеріальних та фінансових ресурсів і зусиль різних підприємств, щодо доставки продукції споживачеві. Практика франчайзингу в зарубіжних країнах продемонструвала, що франчайзі, знаходячись безпосередньо біля споживача, більш чутливі до коливань попиту в умовах конкуренції.

На вітчизняному ринку перспективним є розвиток та створення франчайзингових систем у таких сферах: як мережа ресторанів та кафе, продуктових магазинів автосервіс, торгівля, харчова промисловість, будівництво, побутове обслуговування, транспорт, готельне господарство та інше. В процесі переходу до ринкових відносин, почав розвиватись лізинг, який забезпечує довготермінову оренду основних засобів на умовах поворотності, терміновості і платності. Привабливість лізингу в тому, що він надається суб'єктам малого підприємства, що не мають достатньо капіталу для купівлі обладнання, можливість отримання через лізинг сучасних і високопродуктивних технічних засобів, що допоможе оперативно реконструювати виробництво, тощо.

В розвинутих країнах – щорічний обсяг прямих інвестицій на лізинг досягає до 30%. В Україні лізинг ще не набув відповідного поширення. Сучасною формою коопераційних зв'язків є венчурне фінансування яке інвестує у вигляді кредитів або вкладень у акції, через венчурні фонди з метою створення і розвитку малих інноваційних підприємств. Венчурне фінансування насамперед розглядається як вклад у ризикові, з погляду фінансових результатів, проекти, передусім у галузі високих технологій.

Венчурні фірми об'єднують широке коло підприємств: зайнятих маркетингом та рекламою, інжинірингові, консалтингові компанії.

Саме через свої венчурні фонди корпорації здійснюють фінансування малих інноваційних підприємств. Кооперація великих підприємств із малими інноваційними фірмами сприятиме оновленню виробництва.

Таким чином, зростання ефективності господарської діяльності суб'єктів господарювання може забезпечити впровадження сучасних фірм кооперації малого та великого бізнесу завдяки отримання більш високих доходів шляхом обмеження і виключенню конкуренції; гарантії зайнятості завдяки

довгостроковим договорам з кооперації; підвищення технічного рівня виробництва за рахунок спільних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, тощо.